דקתני ואיני יודע איזה מכם שמע מינה: מגלחין ומביאין: ואמאי דילמא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה אמר שמואל [א]באשה וקטן ולוקמא בגדול [ו]והקפת כל הראש לא שמה הקפה מדלא מוקים לה הכי שמע מינה קסבר שמואל [ב]הקפת כל הראש שמה הקפה מר זוטרא מתני לה להא שמעתא דשמואל אסיפא [ג]נזיר שהיה טמא בספק ומוחלט בספק אוכל בקדשים לאחר ששים יום ומגלח ד' תגלחות (א) והא קעביד הקפה אמר שמואל [ג]באשה וקטן אמר רב הונא [ד]המקיף את הקטן הרי הוא חייב א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא (ב) ודידך מאן מגלח להון אמר ליה חובה [ה]תקברינון חובה לבניה כולהו שני דרב אדא בר אהבה לא אקיים ליה זרעא לרב הונא מכדי תרווייהו סבירא (ג) הקפת כל הראש שמה הקפה במאי קמיפלגי רב הונא סבר [ו]לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית [את] פאת זקנך (ד)[ה]כל שיש לו השחתה יש לו הקפה והני נשי הואיל [ו]וליתנהו בהשחתה [ז]ליתנהו נמי בהקפה ורב אדא בר אהבה סבר אחד המקיף ואחד הניקף במשמע ואיתקש מקיף לניקף כל היכא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב מקיף נמי לא מיחייב לימא הקפת כל הראש תנאי היא (ה)דתנו רבנן ראשו[2] מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם

יכול

דקתני ואיני יודע. דמשמע ט) שלא נודע לו מעולם משום דלא הוה בהס[1] מדלא קתני שכחתי: **והא** קא עביד הקפה. א)[בראש] השחתת הקפה[2]: **[באשה]**. בראש האשה שאינה אסורה בהקפה דדרשינן בסמוך כל שאינו בהשחתה אינו בהקפה:

והא קא עביד השחתת זקן. דבספק תגלחת מצורע מגלח זקנו בתער וקעבר בהשחתת זקן ובהקפת ראש מספק:

המקיף את הקטן חייב. דכי כתיב רחמנא לא תקיפו פאת אף אפאות דקטן אזהר:

ודידך מאן מגלח להון. שראה בניו קטנים מגולחים ראשיהם עם פאותיהם: א"ל חובה. אשתו היתה ורב הונא לטעמיה דאמר בסמוך הנשים מותרות להקיף דכיון דאינן באיסור דניקף ליתנהו נמי באיסור דמקיף: **חובה** תקברינהו לבניה. דאיסורא קא עבדא: כולהו שני כו'. כשגגה שיוצאת מלפני השליט:

מכדי תרוייהו סבירא להו הקפת כל הראש שמה הקפה. רב הונא דאמר חובה מגלחה להו אבל האיש היה עובר אע"פ שמגלח כל ראשם וכן רב אדא דאמר חובה תקברינהו לבניה חובה נענשה:

במאי פליגי. מאי טעמייהו:

והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו בהקפה. בין להיות נקפות בין להקיף אחרים ואפילו לגדול מותרות: **ורב** אדא בר אהבה סבר אחד המקיף ואחד הניקף במשמע. פשטיה [דקרא] ודאי לניקף אזהר רחמנא דהא פאת ראשכם כתיב דהיינו הניקף ומיהו מדקאמר לא תקיפו ולא כתיב לא תוקפו הוסב הלאו גם על המקיף כדי להקים מקיף לניקף כלומר כל היכא דניקף בר חיובא הוא כל[3] מקיף נמי בר חיובא הוא וההוא קטן הואיל וגופיה לאו בר עונשין הוא ולא מיחייב מקיף ליה נמי לא מיחייב ואפי' איש שרי לאקופי לקטן ואין לתמוה מנא ליה להש"ס דרב אדא בר אהבה סבר מותר לגדול להקיף את הקטן דמשמע ליה מדקאמר ליה לרב הונא ודידך מאן מקיף להו דמשמע לדידי אפי' גדול מקיף לקטן אבל לדידך מאן מקיף להון והאי דלטייה היינו לפי סברתו דרב הונא דאסר לגדול להקיף לקטן ואמר ליה כיון דאסרת לגדול להקיף לקטן גם האשה אסורה להקיף לקטן דלא ס"ל למדרש[4] לרב אדא לדרוש כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה לפטור אשה המקפת אחרים ואע"ג דבקידושין בפ' קמא (דף לה:) דרשינן הכי כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה כו' לפטור נשים הניקפות בההיא דרשה מודה רב אדא משום דפשטיה דקרא איירי בניקף אבל מה שדורש רב הונא נמי לא תקיפו אמקיף מלישנא דלא תקיפו ומקישו להשחתת זקן לפטור האשה המקפת אפי' לגדול בהא ודאי פליג רב אדא דלית לן להקיש הקפה להשחתה אלא במאי דאיירי פשטיה דקרא כגון בניקף והשתא פליגי בתרתי רב הונא סבר דאשה שריא להקיף בין גדול בין קטן הואיל ואינה בהשחתה אינה בהקפה בין להיות בהקפה דאיירי ביה פשטיה דקרא בין להקיף אחרים ורב אדא סבר דודאי אשה פטורה מלהיות ניקפת מהקישא דהשחתה דאיירי ביה פשטיה דקרא אבל מלישנא דלא תקיפו דדרשינן מיניה לחייב גם המקיף גם האשה חייבת בההוא ולא נפטרה מהקישא דהשחתה כיון דלא איירי ביה פשטיה דקרא ועוברת בלאו אם הקיפה לגדול ופליגי נמי בקטן דרב הונא סבר גדול המקיף את הקטן חייב ולא מסתברא ליה לרב הונא למידרש דמשום דאפקיה קרא בהך לישנא דלא תקיפו דמשמע אמקיף ואניקף למימר דהיכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור דהיינו למיגמר מגברא על גברא לא משמע ליה ורב [אדא] סבר דלהכי אפקיה קרא בהך לישנא למימר היכא דניקף לאו בר חיובא מקיף נמי פטור הילכך גדול המקיף לקטן פטור ונראה דקיי"ל כרב הונא דאשה שריא להקיף קטן וה"ה לגדול דסוגיא דהש"ס כוותיה בפרק קמא דבבא מציעא (דף י:) דקאמר ח)מאי בינייהו איש דאמר לאשה אקיפי לי קטן וקאמר דהשליח דהיינו האשה לאו בת חיובא היא אלמא דאשה מותרת להקיף לקטן כרב הונא ומדנקט נמי[5] אשה ולא איש משמע נמי דאיש המקיף לקטן חייב והיינו נמי כרב הונא והוה מצי למימר התם שהאיש אמר לאשה אקיפי לי גדול כיון דסוגיא אזלא כרב הונא אלא הגדול לא יאבה שמוע לה שתקיפנו כי הוא יתחייב אבל קטן לאו בר מחאה הוא ולאו בר עונשין הוא וא"ת ולרב אדא דמקיש מקיף לניקף וה"ה[6] דנקיש ניקף למקיף ונימא כל היכא דמקיף לאו בר חיובא ניקף נמי פטור ויהיה מותר להיות ניקף מן העובד כוכבים וי"ל לרב אדא מקיף לניקף מקשינן משום דעיקר חיובא דקרא אניקף כתיב לא תקיפו פאת[7] דהיינו פאת דניקף למימר היכא דניקף בר חיובא גם המקיף חייב ואי הניקף לאו בר חיובא הוא המקיף פטור אבל כשהניקף בר חיובא אף אם אין המקיף בר חיובא אסור דקרא אתי לאקושי מקיף דמשתמע מלישנא דלא תקיפו אניקף דמשמע מגופיה דפשטיה דקרא אבל אין סברא להקיש גופיה דקרא דהיינו הניקף למקיף דלא משתמע אלא מלישנא בעלמא לא תקיפו ולא מגופיה דקרא ותדע דאם לא כן מצורע אמאי דחי לאו דהקפה והא אפשר לקיים שתיהם שיקיפוהו קטן ואשה ועובד כוכבים אלא שמע מינה כדפרישית וא"ת ולרב הונא דלא מקיש מקיף לניקף ואע"ג דניקף לאו בר חיובא הוא מיחייב מקיף אם כן המקיף את העובד כוכבים לחייב כמו המקיף לקטן ודוחק לחלק משום דקטן אתי לכלל חיוב דהשתא מיהא לאו בר חיובא הוא וטעמא דרב הונא לא תלי בהכי אלא משום דלא מקיש מקיף לניקף ונראה להר"ף דיש לומר הואיל וכתיב פאת ראשכם אישראל קאי קרא ולא אעובד כוכבים ול"ע במקיף את האשה אי מחייב כמו בקטן לרב הונא ט): **לפי** שנאמר לא תקיפו יכול אף מצורע כן תלמוד לומר ראשו. קא סלקא דעתך השתא דמן הדין לא איצטריך קרא למדחי לא תעשה דהקפה דאף לאו השוה בכל קיים לן ב] דהקפת כל הראש שמה הקפה:

אמר

(ד) **וקא עברי** (א) **על לאו דהקפה.** דתגלחת אינו לצורך ויש בה משום לא תקיפו(ו): **אמר שמואל באשה וקטן.** כגון שהיו שני נזירים הללו שתי נשים או שני קטנים דלא מיחייבי אהקפה: **אמאי.** מגלח ארבע תגלחיות והא קא עבר בתרתי תגלחיות קמייתא משום לאו (ב)דלא תשחית את פאת (ה) זקן(ו) שכן מגלח [כל] שערו ואידך מינייהו קעבר משום הקפה: **והא קא עביד השחתה** גרסי': **א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא לדידך.** דאמרת דהמקיף את הקטן חייב (ג)קטנים דאיתנהו מגולחין כל הראש כדאורחייהו דאינשי דקמגלחי להו כדי להברותן לאחר החולי מאן קמגלח להו: **אמר ליה חובה.** כך שמה דאשתו דרב הונא דקסבר רב הונא דאשה לא מיפקדא אלאו דהקפת הראש אראש אחרים כלל: **אמר ליה רב אדא** (ד) **תיקברינהו לבניה.** דלדידך דאמרת המקיף את הקטן חייב כי מקפת ליה אשה נמי חייבת אבל לדידי אפילו גדול המקיף את הקטן פטור והוא הדין נמי לאשה וכן בגדול המקיף את הגדול חייב והוא הדין לאשה: **מכדי תרווייהו סבירא להו דהקפת כל הראש שמה הקפה.** והא הוה להו הקפת כל הראש לבניו דרב הונא: **במאי פליגי.** כלומר מאי איכא בינייהו דמאן דאסר בגדול (ה)אמאי שרי באשה: **והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה.** דלית להו זקן ליתנהו בהקפה כלל שאפילו אשה המקפת את הגדול פטורה: **רב אדא בר אהבה סבר כי אמר רחמנא לא תקיפו אחד הניקף ואחד המקיף במשמע.** ולהא מילתא איתקש ניקף למקיף דכל היכא דניקף חייב מקיף נמי חייב לא שנא איש ולא שנא אשה: **והאי קטן הואיל והוא גופיה לא מיחייב.** משום דלאו בר עונשין הוא דמקיף ליה נמי לא מחייב ואפילו איש:

יכול

עין משפט
נר מצוה

ד א מיי' פ"ט מהלכות נזירות הלכה טו:

ה ב מיי' פי"ב מהלכות ע"ז הלכה א סמג לאוין נא טוש"ע י"ד סימן קפא סעיף ג:

ו ג מיי' פ"י מהלכות נזירות הלכה ט:

ז ד מיי' פי"ב מהלכות ע"ז הלכה א סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפא סעיף ה [וברב אלפס מכות פ"ג ד' רפה. ע"ש]:

ח ה מיי' שם הלכה ב ה טוש"ע שם סעיף ז:

[ו מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעיף יב]:

[ז מיי' שם הל' ג ה טוש"ע שם סעיף ו]:

◆

מוסף רש"י

ראשו מה תלמוד לומר. במצורע כתיב יגלח את כל שערו, הרי ראשו בכלל, למה לי דכתיב ראשו (יבמות ה.).

◆

פי' הרא"ש

דיקא נמי דקתני ואיני יודע דמשמע שלא ידע מעולם מדלא קתני ושכחתי איזה מכם טמא אלמא שמרחוק היה (נטמא): באשה שאינה באיסור הקפת יאש. כדאמר בסמוך כל שאינו בהשחתה אינו בהקפה וקטן שהוא מופלא סמוך לאיש: המקיף את קטן חייב דכתיב לא קיפו פאת ואף פאת קטן בכלל: ודידך מאן מגלח הו. שהיו רגילין שלא שייר פאות כשהיו גלחים ראש הקטנים: ו"ל חובה. כך שם אשת ב הונא וס"ל דוקא איש מקיף את הקטן חייב ולא שה כדמפרש טעמא סמוך: חובה תקברינהו בנה. וכי היא רוצה תקבור את בניה שאינה את העונש על שהיא קפת אותם: הוי כשגגה יוצאת מלפני השליט קברה בניה אע"פ שלא לל אותה: מכדי תרוייהו בדי הקפת כל הראש מה הקפה. רב הונא אמר חובה מגלח להו כל איש לא. וכן רב אדא אמר תקברינהו לבנה: מאי קמיפלגי דרב אדא בר דאיש המקיף קטן טור מדקאמר ודידך מאן גלח להו מכלל דלדידיה אפי' איש יכול להקיף את קטן באיזה סברא נחלקו: איל וליתנהו בהשחתה תנהו בהקפה. פי' איסור הקפה כלל ואף הקיף הקטן מותרות. וכן הקיפה את הגדול פטורה: ורב אדא סבר. נהי יתנהו בהקפת ראשן הקפת ראש אחר איתנהו: אחד המקיף ואחד הניקף במשמע דלא תקיפו: והאי קטן וכו' והאי דקאמר רב א חובה תקברינהו לבנה ל בריו דרב הונא קאמר לדידך דלית לך דכי ניקף פטור מקיף נמי פטור דקאמ' המקיף את הקטן חייב. גם חובה יש לירא מענש דאין חילוק בין איש מקיף קטן לאשה מקפת: דתניא ראשו מה ת"ל. גבי מצורע כתיב ויגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבות עיניו ואת כל שערו יגלח. והשתא דריש לראשו דמיותר דבכלל כל שערו הוא ולקמן דריש זקנו. וגבות עיניו דריש א) פי' היה מביא לכלל ופרט וכלל לרבות כל כנוס שער ונראה:

א) נ"ל וגבות עיניו דריש בפ' היה מביא דף טז ע"א לכלל ופרט וכלל וכו'.

מסורת הש"ם

א) [לעיל מח. לקמן נח.],
ב) לעיל נה: לקמן נט:,
ג) ב"ק פ., ד) קדושין לה:,
ה) לעיל מא. יבמות ה.,
ו) [ויקרא יט], ז) [שם],
ח) [נ"ל אי נמי], ט) [עי' תוס' שבועות ג. ד"ה ועל הזקן],

◆

תורה אור השלם

1. לֹא תַקִּפוּ פְּאַת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תַשְׁחִית אֵת פְּאַת זְקָנֶךָ: ויקרא יט כז

2. וְהָיָה בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת כָּל שְׂעָרוֹ אֶת רֹאשׁוֹ וְאֶת זְקָנוֹ וְאֵת גַּבֹּת עֵינָיו וְאֶת כָּל שְׂעָרוֹ יְגַלֵּחַ וְכִבֶּס אֶת בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר: ויקרא יד ט

◆

נוסחת הריב"ן

א) מספק על: ב) משום לאו דהשחתה דלא כו' פאת זקנך שכן מגלח בו שערו ואידך: ג) חייב גבי בני דידך דאיתנהו מגלחין את הראש כל אורחייהו: ד) חובה: ה) מאי טעמא שרי:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ד' תגלחות אמאי והא קעביד: **(ב)** שם לדידך מאן מגלח: **(ג)** שם תרוייהו סבירא להו הקפת: **(ד)** רש"י מעל"ד ד"ה דיקא וכו' ידע הס"ד ואח"כ מ"ה וקעביד הקפה ועבר על לאו דהקפה: **(ה)** ד"ה אמאי וכו' פאת זקנך שכן:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דקתני כו' שלא נודע לו מעולם. עי' יבמות כג ע"ב ובחידושי בכור שור שם:

◆

הגהות מהר"ב
רנשבורג

א] תוד"ה והא קא עביד הקפה בזקן השחתה הקפה בראש כצ"ל א"מ: **ב]** ד"ה לפי שנאמר וכו' בכל קיים לן דדחי אלא קמ"ל דהקפת כל הראש שמה הקפה כצ"ל א"מ ויעוש"ה:

◆

הגהות התוספות

1. נ"ל ביניהם. 2. נ"ל בזקן השחתה, הקפה בראש. והוא הס"ד. ואח"כ מה"ד באשה שאינה אסורה כו' כצ"ל. 3. תיבת כל נמחק. 4. תיבת למדרש נמחק. 5. תיבת נמי נמחק. 6. נ"ל ה"ה. 7. נ"ל פאת ראשכם.

יכול אף מצורע כן ת"ל ראשו א)ותניא אידך ראשו מה ת"ל לפי שנאמר גבי נזיר 1תער לא יעבור על ראשו יכול אף נזיר מצורע כן ת"ל ראשו מאי לאו תנאי היא למ"ד (א) מנזיר קסבר הקפת כל הראש לא שמה הקפה וכי אתא קרא למידחי את לא תעשה ועשה ואידך סבר הקפת כל הראש שמה הקפה וכי אתא קרא למידחי לאו גרידא אמר רבא דכ"ע הקפת כל הראש לא שמה הקפה וכי אתא קרא כגון שהקיף ולבסוף גילח כיון דאילו גלחיה בחד זימנא לא מיחייב כי הקיף ולבסוף גילח נמי לא מיחייב ומי כתב קרא הכי ב)והאמר ריש לקיש כל מקום שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול לקיים את שניהם מוטב ואם לאו יבוא עשה וידחה את ל"ת אלא דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה ומאן דמוקים לקרא למידחי ל"ת ועשה לאו גרידא מנליה יליף מגדילים דאמר קרא 2לא תלבש שעטנז ותניא לא תלבש שעטנז הא גדילים תעשה לך מהם ומאן דנפקא ליה מראשו מ"ט לא נפקא ליה מגדילים אמר לך לכדרבא הוא דאתא ג)דרבא רמי כתיב 3ונתנו על ציצית הכנף (ב) מין כנף פתיל תכלת וכתיב 2צמר ופשתים יחדו הא כיצד אצמר ופשתים פוטרים בין במינן בין שלא במינן בשאר מינין במינן פוטרין שלא במינן אין פוטרין והאי תנא דמפיק לראשו ללאו גרידא דאתי עשה ודחי את לא תעשה ועשה מנלן נפקא ליה מזקנו ד)דתניא זקנו מה ת"ל לפי שנא' 4ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומאן דמפיק ליה לראשו לעשה ולא תעשה לילף מזקנו וליטעמיך דקיימא לן בעלמא דלא

יכול אף מצורע. לא יקיף ת"ל ראשו ט): א)**יכול אף נזיר מצורע.** כשנטהר מצרעתו בתוך ימי נזירותו לא יעביר תער על ראשו: **מאי לאו תנאי היא.** דלמ"ד דהאי ראשו דכתיב במצורע לא אתיא ב)אלא למידחי לא תעשה דנזיר דלא יעבור תער על ראשו קסבר משום לאו דהקפה לא צריך (ג) דאילו מצורע קעביד הקפת כל הראש דשריא דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה וכי קאתי קרא למידחי ג)את לא תעשה ועשה דנזיר עשה קדוש יהיה גדל פרע ו): **ואידך.** דמצריך ד) משום לא תקיפו ז) קסבר דהקפת כל הראש שמה הקפה: **לא דכ"ע לאו שמה הקפה.** ומאן דתני ה)לה (ד) מוראשו גבי נזיר ניחא ומאן דתני לה גבי הקפה לאו משום דהיכא דמגלח והדר מקיף ו)דהא לא איצטריך קרא למישרי משום דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה אלא כי איצטריך קרא דמקיף ברישא והדר מגלח: **ומי כתיב קרא הכי.** כלומר דכיון דאילו מגלח כוליה בחד זימנא לא מיחייב משום דהקפת כל הראש לאו שמה הקפה מי קא כתביה רחמנא לקרא דאי עביד דרך איסור דמקיף ז)והדר מגלח לא מיחייב והא שפיר עדיף דליגלח כוליה דקא מוקים עשה דמצורע ולא קא עבר על לאו דלא תקיפו דהכי עדיף טפי כדריש לקיש דאמר כל מקום שאתה מוצא עשה כגון גדילים תעשה לך ח) ולא תעשה לא תלבש שעטנז (ה) ח) לקיים את שניהן דלטלית של צמר ציצית של צמר ולטלית של פשתן ציצית של פשתן ואם אי אתה יכול לקיים את שניהן כגון מילה בצרעת: **אלא דכ"ע הקפת כל הראש שמה הקפה.** ולמאן דמייתי לה להאי ראשו (ו) דמצורע משום לא תקיפו משום לאשמועינן דאתי עשה ודחי ל"ת ומאן דמוקי לה לקרא בנזיר ט) ולא בהקפה קסבר גבי הקפה לא צריך למיכתב דאתי עשה ודחי ל"ת והילכך כי איצטריך קרא למישרי עשה ול"ת דבנזיר: **ולמאן דמוקים ליה לקרא בנזיר למידחי את ל"ת ועשה לאו גרידא מנא ליה.** ואי אמרת לאו כל שכן הוא י)ומה עשה ול"ת דחי ל"ת לא כל שכן הא לא איריא משום דאיכא למיפרך כדלקמן ט) מה לנזיר שכן ישנו בשאלה (ז) משום דקיל [כולי האי] אתי עשה ודחי כ) ל"ת שבו תאמר בשאר לאוין הילכך נפקא ליה מגדילים כו': **ולמאן דנפקא ליה מראשו.** ללאו גרידא ולא פריך כדפרכינן מה ללאו דהקפה שכן אינו שוה בכל דבני אהרן ולא בנות אהרן אמר רחמנא י) ומאי טעמא לא משמע ליה מגדילים: **ההוא לכדרבא אתי דרבא רמי כתיב ונתנו על ציצית הכנף ל)פתיל.** (ח) דהא מייתורא משמע דליהוי ממין כנף פתיל תכלת וכתיב צמר ופשתים גדילים תעשה לך כ) דבקרא אחרינא כתיב לא תלבש שעטנז צמר ופשתים וסמיך ליה גדילים תעשה לך דמשמע מצמר ופשתים תעשה לך גדילים מהם ולא ממין אחר הא כיצד צמר ופשתים פוטרין כו': **נפקא ליה מזקנו.** דכתיב גבי מצורע ל) דתניא זקנו מה ת"ל והלא שער זקנו בכלל כל שערו הוא: **יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו.** דקאתי עשה דמצורע וגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו וקא דחי עשה ול"ת דכהן ל"ת ופאת זקנם לא יגלחו עשה קדושים יהיו לאלהיהם מ): **ולמאן דמפיק לראשו.** מ)גבי נזיר למידחי ל"ת ועשה לילף מזקנו: **אמר לך ולטעמיך.** נ)דאמרת (ט) לי לנזיר מכהן הוה ליה למילף הא דקיי"ל נ) בעלמא דלא אתי עשה כו' אמאי נילף מכהן והוא מצורע דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה והוא הדין בכל התורה: ס)**אלא מכהן לא ילפינן.** דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל ס) כו' תאמר בנזיר שהוא שוה בכל לכך הוצרך הכתוב ראשו גבי נזיר למידחי את ל"ת ועשה שבו ואפי' הכי בעלמא לא ילפינן מיניה כדלקמן מה לנזיר שכן ישנו בשאלה תאמר בעלמא שאינו בשאלה אבל כהן ע)מיהא מנזיר גמרינן הואיל דכהן לאו שאינו שוה בכל הוא ונזיר שוה בכל אע"ג דאיתיה בשאלה אפי' הכי עדיף טפי למילף כהן מנזיר משום דישנו שוה בכל ולאו למיגמר נזיר מכהן דלאו שאינו שוה בכל הוא ולאידך סבירא ליה דנזיר מכהן עדיף טפי משום דכהן אינו בשאלה דומיא דשאר מצות מה שאין כן בנזיר: ולמאן

אמר רבא דכ"ע לא שמיה הקפה וכי איצטריך קרא היכא דהקיף הפאה ולבסוף גילח. אע"ג דאפשר לקיים שניהם כגון שיגלח כל הראש אתי עשה דוגלח ודחי ליה ופריך מדריש לקיש כו' אלא דכ"ע שמה הקפה למאן דמוקי לראשו למילף למידחי לא תעשה ועשה דהיינו בנזיר דכתיב ביה תער לא יעבור על ראשו וקדוש יהיה (י) משום דלאו גרידא נפקא ליה מגדילים: ומאן דמוקי ראשו ללאו גרידא מאי טעמא לא נפקא ליה מגדילים. דאילו להקפת כל הראש שמה הקפה לא איצטריך קרא דסבירא ליה השתא מסברא1 ידעינן דאטו משום דהוסיף לגלח לא יתחייב על הפאות כי היכי דמאן דמוקי ליה ללאו ועשה דהיינו בנזיר אית ליה דשמה הקפה מסברא ולאו כמאי דסלקא דעתך מעיקרא דבעי קרא לאשמועינן דהקפת כל הראש שמה הקפה:

ציצית הכנף מין כנף. דמשמע מכל מין שיהא הכנף2 הן משירים הן מן כלך וסריקין וכתיב צמר ופשתים וסמיך ליה גדילים3 הא כיצד צמר ופשתים פוטרין בין במינן כגון צמר לצמר ופשתים לפשתים בין צמר לכלך וסריקין שאף הן חייבין לרבא מן התורה וכן משמע בפרק במה מדליקין (שבת דף כז:): שאר מינין במינן פוטרין. כגון כלך לכלך וסריקין לסריקין: שלא במינן אינן פוטרים. אבל כלאים בציצית דליתי עשה ולידחי לא תעשה אכתי לא נפקא לן:

והאי תנא דמפיק ליה ראשו ללאו גרידא דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה. היכא דאינו שוה בכל מגליה נפקא ליה מזקנו כדמפרש והולך ואין לתמוה אמאי פשיטא להש"ס דדחי (כ) י"ל דאי ס"ד דלא אתי עשה ודחי ל"ת ועשה בשאינו שוה בכל אם כן למאן דמפיק ראשו ללאו גרידא ולא דריש גדילים הא קיימא4 לן בכל דוכתי דאתי עשה ודחי ל"ת גרידא אפי' השוה בכל מנלן אי מהקפה5 שכן אינו שוה בכל אלא ודאי לגופיה [לא] איצטריך דאפילו לאו ועשה דחי כשאינו שוה בכל כדמפרש ואזיל בזקנו ואם כן אייתר לו ראשו דהקפה אם אינו ענין לשאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ומשום הכי פשיטא לן וקא בעי מנלן דדחי עשה לא תעשה ועשה כשאינו שוה בכל דסוגיא6 דפ"ק דיבמות (דף ה.) ס"ל להש"ס כסוגיא דידן דס"ד7 דקרא דראשו אתא לאשמועינן היא גופה דהקפת כל הראש שמה הקפה ולא כמסקנא (ל) בסוגיא דידן דידעינן ליה מסברא כדפרישית: **נפקא** ליה מזקנו. דכתיב במצורע מה בא ללמוד8 והלא כבר נאמר וגילח כל שערו: יכול אף כהן מצורע כן. דאית ביה לא תעשה דהשחתה ועשה דקדושים יהיו והא דכתיב וגילח כל שערו נוקי בנמרטו פיאותיו: נזיר

מסורת הש"ס

א) לעיל מא. יבמות ה. ע"ש, ב) לעיל מא. שבת קלג. יבמות כ: מנחות מ., ג) שבת כז: מנחות לט: יבמות ד:, ד) יבמות ה. [לעיל מ:], ה) [ויקרא יד], ו) [במדבר ו], ז) [ויקרא יט], ח) [דברים כב], ט) [ע"ב], י) [ויקרא כא], כ) [דברים כב], ל) [ויקרא יד], מ) [שם כא], נ) [יבמות ה.], ס) [שייך לע"ב], ע) ג' א"מ להאי מ"ד,

תורה אור השלם

1. כָּל יְמֵי נֶדֶר נִזְרוֹ תַּעַר לֹא יַעֲבֹר עַל רֹאשׁוֹ עַד מְלֹאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יַזִּיר לַיְיָ קָדֹשׁ יִהְיֶה גַּדֵּל פֶּרַע שְׂעַר רֹאשׁוֹ: במדבר ו ה

2. לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעַטְנֵז צֶמֶר וּפִשְׁתִּים יַחְדָּו: דברים כב יא

3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: במדבר טו לח

4. לֹא יִקְרְחוּ קָרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפְאַת זְקָנָם לֹא יְגַלֵּחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שָׂרָטֶת: ויקרא כא ה

נוסחת הריב"ן

א) יכול אף נזיר מצורע לא יקיף ת"ל ראשו. יכול אף נזיר כו' כשיטהר: ב) לא אתיא ליה אלא כו' דנזיר דתער לא יעבור על ראשו: ג) למדחי לא תעשה לא יעבור תער ועשה קדוש כו': ד) דמצריך ליה משום: ה) להאי ראשו: ו) מקיף דלא: ז) ואח"כ מגלח דלא ליחייב והא כו' ליגלח כוליה בחד זימנא דהשתא דקא מקיים עשה כו' דהכי עדיף כדר"ל: ח) ליקיים: ט) בנזיר משום דאיכא למפרך כדפרכינן לקמן מה ללאו דהקפה שכן לאו שאינו שוה בכל והלכך כו': י) ומה ל"ת ועשה דחי לאו גרידא לא כ"ש: כ) את ל"ת ועשה שבו כו' בשאר לאוין שאינן בשאלה הס"ד: ל) הכנף דהי דמייתרא כו' כנף ולא פתיל כו' צמר ופשתים יחדו וסמיך ליה כו' גדילים ולא ממין כו': מ) דגבי נזיר: נ) דקאמרת דנזיר כו': ס) שאינו שוה בכל לכך הוצרך הכתוב לראשו דנזיר למדחי ל"ת ועשה שבו כו' תאמר בלאו דעלמא שאינו בשאלה כהן מנזיר גמרינן כו' ונזיר נמי שוה בכל ואע"ג דאיתיה בשאלה כו' ולא למגמר נזיר כו' עדיף ליה למילף משום דכהן:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למ"ד דנזיר קסבר: (ב) שם על ציצית הכנף הכנף מין כנף וכתיב צמר ופשתים כצ"ל ותיבות פתיל תכלת נמחק: (ג) רש"י ד"ה מאי לאו וכו' דהקפה לא צריך קרא דאילו וכו' והקפה לא תעשה ועשה דנזיר ל"ת תער וכו' לא יעבור על ראשו עשה קדוש יהיה: (ד) ד"ה לא דכ"ע וכו' דתני לה להאי ראשו גבי וכו' והדר מקיף דלהא לא איצטריך קרא: (ה) ד"ה ומי כתיב וכו' לא תלבש שעטנז אם אתה יכול לקיים את וכו' של פשתן מוטב ואם אי אתה. נ"ב עיין בפ' ואלו נערות (דף מ.) ובמ"ש התוס' לשם: (ו) ד"ה אלא דכ"ע וכו' ראשו במצורע וכו' ודחי ל"ת ניחא ומאן: (ז) ד"ה ולמאן דמוקים וכו' ומשום דקיל: (ח) ד"ה ההוא וכו' הכנף פתיל דהאי קרא מייתרא ומשמע ליהוי: (ט) ד"ה אמר לך ולטעמיך דאמרת לך דנזיר מכהן הוה לן למילף וכו' מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל תאמר בנזיר שהוא שוה וכו' אבל כהן מהא דנזיר גמרינן הואיל וכו' עדיף טפי למילף משום דכהן כצ"ל והד"א: (י) תוס' ד"ה אמר רבא וכו' וקדוש יהיה ה"ט משום דלאו וכו' וכי לא יתחייב וכו' השתא דמסברא וכו' שמה הקפה הס"ד ואח"כ מ"ה כתיב על ציצית הכנף וכו' כלך וסריקין הן מצמר ופשתים וכתיב צמר ופשתים יחדו וסמיך ליה וכו': (כ) ד"ה והאי תנא וכו' להש"ס דדחי די"ל דאי ס"ד וכו' אי מהקפה איכא למיפרך מה להקפה שכן אינו שוה בכל אלא ודאי לגופיה לא איצטריך וכו' ואם אינו ענין וכו' וסוגיא דפ"ק דיבמות ס"ל להש"ס כסוגיא דידן למאי דס"ד דקרא. נ"ב וכן פי' לשם התוס' בד"ה דהקפה ועיין פירש"י שם דף ו' ע"א: (ל) בא"ד כמסקנא דסוגיא:

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פ"ג מהלכות ציצית הלכה ה סמג עשין כו טוש"ע א"ח סימן ט סעיף ג:

י ב מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ג:

הגהות התוספות

1. נ"ל דמסברא. 2. נ"ל שיהא הכנף יהא הציצית. 3. נ"ל וסמיך ליה גדילים דמשמע דלכל טלית יעשה ציצית של צמר או פשתים. 4. נ"ל דקיימא לן. 5. נ"ל אי מהקפה איכא למיפרך. 6. נ"ל וסוגיא. 7. נ"ל למאי דס"ד. 8. נ"ל מה תלמוד לומר.

מוסף רש"י

ראשו מה ת"ל. בראשו דמצורע נמי קאי (יבמות ה.) והלא כתיב שערו, וראשו בכלל שערו הוא (לעיל מא.). **ת"ל ראשו.** וגלח את ראשו, בתער, כמו שאמרתי לך גבי נזיר (שם). **אם אתה יכול לקיים את שניהם.** כגון לבן בפשתן בסדין מקיים עשה דציצית ולאו דכלאים (מנחות מ.). **ואם לאו.** כגון תכלת דאי אפשר בשל פשתן, יבוא עשה דציצית וידחה את לא תעשה (שם). **כתיב הכנף.** דהאי כנף קרא יתירא הוא דהא כתיב על כנפי בגדיהם, והוא ליה למכתב ונתנו על הציצית פתיל תכלת (שבת כז:). **מין כנף.** מין הטלית יהא הציצית, דהכי משמע ציצית של כנף תהא, ואם של משי הוא ציצית של משי פוטר בה (שם, ובעי"ז יבמות ד:). **וכתיב צמר ופשתים יחדיו. גדילים תעשה לך,** דמשמע עשה ציצית מצמר ופשתים (שם ושם). **זקנו.** האמור לגבי מצורע, מה ת"ל. והלא כל שערו במשמע וזקנו בכלל שערו (לעיל מ:). **ופאת זקנם.** בכהנים כתיב (יבמות ה.). **יכול אף כהן מצורע כן.** אפילו כהן מצורע המתגלח לא יגלח פאת זקנו (לעיל מ:).

פי' הרא"ש

יכול אף מצורע כן. לא יגלח כל ראשו והא דכתיב וגילח את כל שערו נוקי ליה בשאר שער הגוף: ת"ל ראשו לומר דגילוח מצורע דחי לאו דהקפה: וקשיא אידך ראשו מה ת"ל וכו' מאן דמוקי לה בנזי' סבר הקפת כל הראש לא שמה הקפה. הלכך למצורע גרידא לא איצטריך דאין כאן הקפה ומוקי לה בנזיר מצורע דאיכא לאו דלא יעבור ועשה דגדל פרע ואתי עשה דגילוח מצורע ודחי להו: ואידך סבר הקפת כל הראש שמה הקפה. וכיון דאיצטריך קרא למדחי לאו גרידא לא מוקמי' ליה למדחי לאו ועשה: וכי אתא קרא כגון שהקיף ולבסוף גילח. כגון שהקיף תחלה וגילח צדעיו ואח"כ גילח שער ראשו: דכיון דאילו גלחיה בחד זמנא לא מחייב ואפי' אינו מצורע כי נמי הקיף ולבסוף גילח לא מיחייב דאתי קרא דמצורע למדחייה: ומי כתב קרא הכי דכי נמי מצי לגלח בהתר דאתי קרא למישרי לגלח באיסור: והא אמר רשב"ל כל מקום וכו'. לאו גרידא מנ"ל. דאי לא הוה ידע ליה מדוכתא אחרינא לא הוה מוקי קרא לדחייה לאו ועשה: הא גדילים תעשה לך מהם. ואתי עשה דגדילים תעשה לך ודחי לא תלבש שעטנז: ומאן דנפקא ליה מראשו מאי טעמא לא נפקא ליה מגדילים. ונדרוש ראשו ללאו ועשה: דרבא רמי כתיב על ציצית הכנף פתיל דמשמע ממין הכנף יהיה הפתיל וכתיב צמר ופשתים יחדו. גדילים תעשה לך דמשמע דוקא מהם עשה גדילים: הא כיצד צמר ופשתים פוטרים בין במינן בין שלא במינן. אהני הסמיכות ליפות כחן שפוטרים אף שלא במינן. כגון צמר בטלית של פשתן או של משי ופשתים בשל צמר ומשי. אבל שאר מינים אין פוטרים אלא במינן כדמשמע ממין הכנף יהיה הפתיל. והשתא אי לאו דשמעי' מראשו דעשה דמצורע דחי לאו דהקפה לא הוה מוקמי' ליה קרא דגדילים לכדרבא ממש אלא כי דוקיא דרבא צמר לצמר ולמשי אבל לפשתים לא. ופשתים לפשתים ומשי דלא מסתבר למימר דעשה דחי לא תעשה כיון דמצי' לאוקומי לכדוקיא דרבא ולא חזי' בשום דוכתא דעשה דוחה לא תעשה. אבל השתא דגלי קרא דעשה מצי' דחי לאו דהקפה אע"ג דמיניה לא ילפינן בעלמא דאיכא למפרך מה ללאו דהקפה שאינו שוה בכל שאינו נוהג בנשים מ"מ אהני דהשתא דדרשי' גדילים לידחייה דאתי עשה ודוחה לא תעשה: ומנ"ל דמצורע נזיר מגלח ראשו: זקנו מה ת"ל דבכלל כל שערו הוא: לפי שנאמר בכהנים ופאת זקנם לא יגלחו. והה"נ דדחי לאו ועשה דנזיר (דמשמע) [וקשה] היכי בעי למילף נזיר מכהן הא איכא לאקשויי מה ללאו ועשה דהשחתה שאינה שוה בכל שאינו נוהג בנשים תאמר בגילוח נזיר ששוה בכל והכי פריך בסמוך. וי"ל דלפי המסקנא ניחא. והשתא קסבר כיון דבכהן איכא חד קולא שאינו שוה בכל ובנזיר חד קולא שכן ישנו בשאלה א"כ שקולים הם ולמדים זה מזה. ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דקילי:

[א]דלא אתי עשה ודחי את ל"ת ועשה ליליף מכהן דדחי אלא מכהן לא ילפינן מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל °נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ומאן דמוקים להאי ראשו בנזיר למה לי זקנו מיבעי ליה לכדתניא (א) זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער [ה]דתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף גילחו במספרים יהא חייב ת"ל ולא תשחית אי לא תשחית יכול ליקטן במלקט וברהיטני חייב ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו איזו גילוח שיש בו השחתה הוי אומר זה תער ומאן דמפיק ליה להאי ראשו ללאו גרידא למה לי למיכתב ראשו ולמה לי למיכתב זקנו משמע למידחי לאו גרידא ומשמע למידחי ל"ת ועשה הילכך [ג]שקול הוא ויבואו שניהן כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה נזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן (ב): אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי [ב]המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה [ג ו]הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה מיתיבי העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים [ד] °מאי לוקה נמי דקאמר [ד]מדרבנן איכא

נזיר מכהן נמי לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל הוא. והשתא הוה מצי למיפרך אמאי לא [ילפינן] מנזיר דעלמא[1] דאתי עשה ודחי ל"ת ועשה אפי' שוה בכל דנזיר שוה בכל הוא ולמסקנא ניחא דפרכינן בסמוך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה:

ולמאן דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי. לאנס פי' הש"ס כן (ה) דכוותיה קיימא גם לאנס שינה לשונו דקאמר לעיל דלמאן דמפיק ראשו לעשה ול"ת: מבעיא ליה לכדתניא. למילף דתגלחת מצורע בתער הוא דאילו מראשו דנזיר [לא] נפקא דסבירא לן[2] כמ"ד פ' ג' מינין (לעיל מ.) דנזיר חייב בכל מעבירין ולהכי איצטריך זקנו דאילו השחתת זקן אינה אלא בתער כדמפרש ואזיל וצ"ע כי פריך זקנו למה לי אמאי לא משני וליטעמיך הא (ו) קי"ל דאין עשה דוחה ל"ת ועשה נילף מנזיר מצורע דדחי אלא מאי אית לך למימר מה לנזיר שכן ישנו בשאלה:

ולמאן דמפיק ראשו ללאו גרידא למה לי. (ז) לכתוב זקנו לבד דמשמע בין זקנו דכהן בין זקנו דישראל ומינה שמעי' (בין) ל"ת גרידא בישראל ומינה שמעי' ל"ת ועשה (ח) מכהנים[3] דמקרא מלא דיבר הכתוב ואע"ג דראשו נמי מקרא מלא הוא ולא בעי לאוקומי אלא בראשו גרידא ולא בראשו דנזיר שאני התם דשני לאוין הן לאו דהקפה ולאו דנזיר תער לא יעבור הילכך לא מסתברא ליה למימר כולי האי מקרא מלא לאוקומי אפילו בראשו דנזיר אבל השחתת הזקן הכל לאו אחד הוא בין דישראל לא תשחית פאת זקנך בין דכהנים ופאת זקנם לא יגלחו הילכך נראה לומר דמקרא מלא דיבר הכתוב דעשה דמצורע דזקנו ידחה בין לאו דישראל בין לאו דכהנים כיון דאזהרה אחת היא:

הר"ף והשתא מאי לשנויי דאי מזקנו איכא למיפרך שכן לאו שאינו שוה בכל הוא דליתיה בנשים (ט) ואיצטריך ראשו דאם אינו ענין ללאו שאינו שוה בכל תניהו ענין לשוה בכל ונראה[4] דסלקא דעתיה דשקולים הן ולכך מודה לו[5] דל"ת גרידא השוה בכל כמו ל"ת ועשה שאינו שוה בכל אלא האריך יותר דאיידי דבעי לאסוקי הך פירכא מסיק ואזיל לכולי נדדי דפירכות ומשני כהן מנזיר לא יליף שכן ישנו בשאלה ונזיר מכהן לא יליף שכן לאו שאינו שוה בכל ובעלמא לא ילפינן מינייהו משום דאיכא למיפרך כדאמרן וקשה להר"ס (י)דמאי קאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לימא דכהן איצטריך משום תער דבעינן תער במצורע כדקא אמרינן וע"ק לו דקא פריך למ"ד ראשו ללאו גרידא וקמהדר ליה למ"ד ראשו לנזיר אתא מדקאמר כהן מנזיר לא יליף כו' לכך נראה להר"ס לפרש דמשמע ליה השתא כיון דמסקינן דזקנו אתא לאשמועי' תער מעתה למאן דאית ליה דראשו אתא ללאו גרידא מנלן דנזיר מצורע (כ) מגלח וכהן מצורע אלא על כרחיך צריך לומר דמקרא מלא דבר הכתוב דכיון דקרא סתמא כתיב מיירי בכל ענין בין שהוא כהן בין שהוא נזיר ולמה לי למיכתב זקנו ואם תאמר והא שפיר איצטריך לאשמועינן דתגלחת מצורע בתער וי"ל דהכי פריך למה ליה לתנא דלעיל לאיתויי זקנו למילף דכהן מצורע מותר בתגלחת דקתני זקנו מה ת"ל כו' מראשו[6] שמעינן שאפילו נזיר מצורע מגלח ראשו אע"ג דאיכא לאו ועשה דקרא סתמא כתיב (ל) דמיניה משמע שגם כהן מגלח זקנו דהשתא סבירא ליה דלהאי תנא הם שקולין ומשני אין הכי נמי דודאי סבירא ליה דמקרא מלא דבר הכתוב ומראשו גרידא שמעינן שגם נזיר מצורע מגלח ראשו ואפי' הכי אי לאו דכתב רחמנא זקנו לא הוה שמעינן כהן כדפרישית[7] שכן ישנו בשאלה ואי כתב זקנו לא הוה שמעינן נזיר שכן לאו שאינו שוה בכל ולפי מסקנא זו תנא דמוקי ראשו ללאו גרידא ה"ה דשמעינן מיניה לאו ועשה ומה שהזכיר לאו דהקפה גרידא לגלות לנו דעתו דסבר דאי לאו הני קראי דראשו וזקנו אפילו לאו גרידא לא הוה ידעינן שיהא עשה דוחה אותו דקרא דגדילים הוה מוקמינן ליה לכדרבא: ובעלמא לא ילפינן[8] כדאמרן. כלומר דאיכא למיפרך מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל ומה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואם תאמר ונילף מתרוייהו במה הצד ואור"י דאיכא למיפרך מה לעשה דמצורע דאיכא שלום בית וכבי האי גוונא אמרינן בפ' שילוח הקן (חולין דף קמא.) דסלקא דעתך אמינא עשה דלפרי מצורע לידחי לא תעשה א] ועשה דשילוח הקן משום שלום בית ח): **אמר** רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי כו' הרי זה לוקה. משום לא ילבש גבר כדדרשינן בסמוך לא קשיא הא בתער הא במספרים והא רב נמי בתער קאמר כעין תער: **א"ר** יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתיבי העברת תער[9] **אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים** והוה מצי לסיועיה מברייתא דלעיל אלא ניחא ליה לשנויי מאי לוקה דרבנן[10] דלא ליפלגו ברייתות אהדדי ר'[11] יוחנן אף במספרים אוסר ומשמע[12] דרבי יוחנן פליג אדרב: איכא

ולמאן דמוקים ליה להאי ראשו בנזיר. ויליף כהן מנזיר א"כ למה לי דכתב רחמנא זקנו במצורע [ויקרא יד]: **מיבעי ליה.** לתגלחת מצורע שיהא בתער ולא במלקט ורהיטני וכדתניא א)זקנם לא יגלחו [שם כא] יכול אפילו מצורע תלמוד לומר זקנו התיר במצורע מה שאסר הכתוב גבי גילוח זקן שלא אסר הכתוב אלא בתער שעושה השחתה אבל במלקט ורהיטני לא וכדאמרינן בפרק שלשה מינין (לעיל מ:) דאי ס"ד עביד במלקט ורהיטני נמי מלוה קעביד לשתוק קרא מיניה ותו (ג) לא מדלא כתיב ביה תער מוטב דליעבד במלקט ורהיטני משום דריש לקיש דאמר כל מקום שאתה מוצא וכו': ד) **ולמאן דמפיק ליה להאי ראשו.** לעשה ול"ת דבנזיר איצטריך ב) ליה זקנו לתגלחת דמצורע בתער אלא למאן דמפיק ליה להאי ראשו ללאו גרידא למה ליה למיכתב זקנו כלל אי משום עשה ול"ת ליכתוב רחמנא ראשו ותו לא דהוי משמע דלמידחי לאו גרידא קאתי לאו דלא תקיפו ה) ומשמע נמי למידרשיה גבי נזיר דהאי קרא שקול הוא דלא מסתיים ג) מהיכא קאי ומשום הכי אית לך למימר שיבואו שניהם ממנו: לעולם איצטריך למיכתב זקנו משום למידחי עשה ול"ת דבכהן דאי אמרת דלא ליכתוב זקנו וכי אתא ראשו למידחי עשה ול"ת דבנזיר הוא דאתא אכתי ליכא למיגמר מיניה עשה ול"ת דבכהן משום דאיכא למיפרך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה. ואי אמרת נמי דהאי ו) ראשו משום עשה ול"ת דבכהן הוא דאתא אכתי לית לך למילף מיניה עשה ול"ת דבנזיר משום דאיכא למיפרך כדאמרן דאי מנזיר איכא למיפרך מה לנזיר שכן ישנו בשאלה ואי מכהן מה לכהן שכן לאו שאינו שוה בכל הילכך איצטריך ליה זקנו לעשה ול"ת דבכהן וראשו ללאו גרידא: **אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער.** ואין בו משום לא ילבש גבר שמלת אשה ו): **המעביר שער שבבית השחי.** תחת אצילי ידיו: **כעין תער.** שגוזז במספרים בסמוך לבשר כעין תער: **מיתיבי** ז) **העברת שער.** של כל גופו כגון שבבית השחי ושבבית הערוה אינה מדברי תורה ואת אמרת דלוקה: **מאי לוקה.** דאמרי מכות מרדות מדרבנן: איכא

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ז מהלכות נזירות הלכה טו:

יב ב ג ד מיי' פי"ב מהלכות ע"ז הל' ט סמג לאוין סד טוש"ע י"ד סי' קפב סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מיבעי ליה לכדתניא ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף גילחו במספרים כצ"ל ותיבות זקנו מה ת"ל לפי שנאמר ופאת זקנם לא יגלחו יכול אף כהן מצורע כן ת"ל זקנו ומנלן דבתער דתניא נמחק: **(ב)** שם דאיכא למיפרך כדאמרן. נ"ב בריש יבמות כתבו התוספות ואית דלא גרסי כדאמרן ומפרש דקאי איכא למיפרך אהא דקאמר בתר הכי אמר רב כו' דלמאי דמסיק כעין תער איכא למיפרך כיון דלאו דידהו קל אתי עשה ודחי להו וא"כ ליכא למיגמר מינייהו במה הצד וע"ש בדף ו בד"ה שכן ישנו בשאלה: **(ג)** רש"י ד"ה מיבעי ליה וכו' לישתוק קרא מיניה ותו מדלא כצ"ל ותיבת לא נמחק: **(ד)** בא"ד שאתה מוצא וכו' הס"ד ואח"כ מ"ה ומאן דמפיק ליה וכו' דלמאן דמפיק ליה וכו' דלא מסתיים אהיכא קאי: **(ה)** תוס' ד"ה ולמאן וכו' פי' הש"ס כן דהא י"ל דכוותיה דאידך קיימא גם: **(ו)** בא"ד הא דקי"ל דאין עשה: **(ז)** ד"ה ולמאן דמפיק וכו' למה לי למיכתב ראשו ולמה לי למיכתב זקנו ליכתוב זקנו לבד: **(ח)** בא"ד ל"ת ועשה דנזיר מכהנים דמקרא: **(ט)** ד"ה הר"ף וכו' דליתיה בנשים להכי איצטריך וכו' דשקולין הן דכך חמור לו ל"ת גרידא: **(י)** בא"ד וקשה להר"ס דאמאי קאמר וכו' למ"ד ראשו לנזיר הוא דאתא מדקאמר: **(כ)** בא"ד מנלן דנזיר מצורע וכהן מצורע מגלח אלא על כרחיך: **(ל)** בא"ד ומיניה משמע נמי שגם כהן:

פי' הרא"ש

ומאן דמוקי ראשו בנזיר זקנו למה לי הוה מצי לשנויי דכהן מנזיר לא אתי שכן ישנו בשאלה כדקאמר בסמוך אלא דעדיפא מיניה קא משני דמיבעי ליה לכדתניא דאינו חייב על השחתת זקן אלא בתער ומדאיצט' זקנו למדחי לאו ועשה דכהן ש"מ דמצורע אינו מגלח אלא בתער דאי מצי לגלוחי בלא תער לא הוה דחי. ומנזיר לא שמעי' ליה דשמא ס"ל כמאן דאמר פ"ג מינים לא יעבור לרבות כל המעבירים: ומאן דאוקי ראשו ללאו גרידא ל"ל למכתב ראשו ולמה לי למכתב זקנו. ליכתוב זקנו דמשמע בין בישראל דאיכא לאו גרידא בין בכהן דאיכא לאו ועשה ולשתוק מראשו: ומשני דלאו שקולים הם דבכל חד מנייהו איכא פירכא ולא ילפי' מהדדי. ובעלמא נמי לא ילפי מינייהו כדאמר דמה לכהן שאינו שוה בכל הילכך לא ילפינן מיניה שידחה עשה ל"ת ועשה: אמר רב מיקל אדם כל גופו בתער אפי' בית השחי ובית הערוה ואין בזה משום לא ילבש גבר שמלת אשה. אבל בפאת זקן וראש לא איירי רב אלא בשאר הגוף קאמר: ה"ז לוקה משום לא ילבש וכו'. כעין תער במספרים סמוך לבשר: מיתיבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים וקשה לר"י דאמר לוקה. וה"ה דהוה מצי למפרך השתי ברייתות אהדדי ולשנויי כדמשני מאי לוקה כדקתני מכת מרדות:

מסורת הש"ס

א) לעיל מ: קדושין לה: מכות כא., **ב)** [ב"ק ג. זבחים ד: ערכין ד:], **ג)** כי קאמר רב בשאר אברים. כך היא גירסת כל הפוסקים [רב אלפס מכות פ"ג דף רפה. מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר אברים אבל בית השחי ובית הערוה לא אמר ושאר אברים מי שרי והא תניא העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים כי קאמר רב במספרים וכי תניא ההיא בתער והא רב בתער קאמר אימא כעין תער ע"כ גי' רב אלפס שם ועמ"ש תוס' לקמן נט. ד"ה הכוה בשם בעל ה"ג], **ד)** [דוגמתו שבת נ: וש"נ], **ה)** [ויקרא יט], **ו)** ג' א"מ זקנו, **ז)** [דברים כב], **ח)** [ועי' היטב תוס' יבמות ה. ד"ה שכן],

נוסחת הריב"ן

א) ופאת זקנם לא יגלחו כו' ת"ל זקנו ומה (מצורע) שאסר הכתוב גבי גילוח זקן שלא אסר הכתוב אלא בתער שעושה השחתה התיר לך הכתוב גבי מצורע אבל במלקט ורהיטני לא וכדאמר בפ' כו' דאי ס"ד דכי עביד: **ב)** אצטריך לתגלחת: **ג)** אהיכא: **ז)** מיתיבי איסור העברת שער:

גליון הש"ס

גמ' נזיר מכהן נמי לא יליף. עי' לעיל דף מא ע"ב תד"ה ואי כתב: **שם מאי** לוקה דקאמר. שבת דף מ יבמות דף כח חולין דף קמא ע"ב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תוד"ה הר"ף וכו' דסד"א וכו' לדחי ל"ת. נ"ב אין זה מדוקדק דבחולין לא מזכר מדיחוי ל"ת כ"א דחיית עשה. וצ"ע:

הגהות התוספות

1. נ"ל אדעלמא. 2. נ"ל דסבירא ליה. 3. נ"ל בכהנים. 4. מתיבת ונראה עד שאינו שוה בכל הוא הגה"ה שלא מדברי התוס'. 5. נ"ל דכך שוה לו ל"ת ותיבות ולכך מודה לו נמחק. 6. נ"ל הא מראשו. 7. נ"ל כדמפרש. 8. נ"ל לא ילפינן מינייהו דאיכא למיפרך כדאמרן. 9. נדל"ל שער. 10. נ"ל מדרבנן. 11. נ"ל ור' יוחנן. וכ"ה בס"י. 12. נ"ל דמשמע.

מוסף רש"י

ופאת זקנם לא יגלחו. גבי כהנים כתיב, ולא תשחית את פאת זקנך בישראל כתיב, וילפינן להו בגזירה שוה האי מהאי, והכי אמרינן בהדיא בפ"ק דקדושין (לה.) ג"ש דפאה פאה להכי הוא דאתא דתניא לא יגלחו כו' (מכות כא.). **ת"ל ולא תשחית.** ומספרים אין משחיתים, שאין חותכין שיער בגלד עיקר כתער (שם). **במלקט.** פליינ"א של מלאלתי חרבות שמחליקין בה את תיק הסייף, **וברהיטני.** פליינ"א של עושי תריסין (קדושין לה:). **ת"ל ופאת זקנם לא יגלחו.** האמור בכהנים, ואין דרך גילוח בכך, ואתיא ג"ש ליתן האמור של כהנים בישראל ושל ישראל בכהנים (שם). **גילוח שיש בו השחתה.** דרך לגלח בו ומשחית והיינו תער, אבל הרהיטני משחית ואין דרך לגלח בו, ומספרים מגלחין ואין משחיתין (מכות כא.) ומהו גילוח דקאסר ליה רחמנא גבי הקפת הראש והשחתת פאת זקן ואישתרי ליה גבי מצורע דמותר הוא בו, היינו תער (לעיל מ:).

איכא דאמרי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה לוקה משום [1]לא ילבש גבר שמלת אשה מיתיבי העברת שיער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים הוא דאמר כי האי תנא דתניא המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה עובר משום לא ילבש גבר שמלת אשה ותנא קמא האי לא ילבש גבר מאי דריש ביה מיבעי ליה לכדתניא [1]לא יהיה כלי גבר על אשה מאי תלמוד לומר אם שלא ילבש איש שמלת אשה ואשה שמלת איש הרי כבר נאמר תועבה היא ואין כאן תועבה אלא שלא ילבש איש שמלת אשה וישב בין הנשים ואשה שמלת איש ותשב בין האנשים רבי אליעזר בן יעקב אומר [א]מנין שלא תצא אשה בכלי זיין למלחמה ת"ל לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא יתקן איש בתיקוני אשה אמר רב נחמן בנזיר מותר ולית הילכתא כוותיה אמרו ליה רבנן לר"ש בר אבא חזינא ליה לרבי יוחנן דלית ליה אמר להון מחמת זקנה נשרו ההוא דאיתחייב נגידא קמיה דרבי אמי איגלאי בית השחי חזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שיבקוה דין מן חבריא הוא בעא מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח אמר ליה אסור אמר ליה והא קא גדל א"ל א)בר פחתי זמן יש לו כל זמן שהוא גדל נושר בעא מיניה רב מרבי חייא מהו לחוך אמר ליה [ב]אסור בבגדו מהו א"ל [ג]מותר איכא דאמרי בעא מיניה בתפלה בבגדו מאי א"ל אסור [ד]ולית הילכתא כוותיה:

מתני'

איכא דאמרי. דבהדיא מפרש רבי חייא משום לא ילבש גבר שמלת אשה ואשה דרכה בכך שהוא ניוול לה כשיש לה שער: **ותנא קמא.** דסבר דאינה אלא מדברי סופרים מאי דריש א) בהאי לא ילבש(א): **אם ללמד שלא ילבש.** כלומר ואם אמר לך הכתוב ב) שלא ילבש האיש שמלת אשה לכך לא קראו הכתוב תועבה היא ג) אלא למה הוא בא שלא ילבש האיש שמלת האשה ד) וילך וישב בין הנשים שיש לחוש משום ייחוד: **בכלי זיין למלחמה.** כדמתרגמינן לא יהא תיקון זיין דגבר: **תלמוד לומר לא יהיה כלי גבר על אשה.** וזה שמצינו ביעל אשת חבר הקיני שלא הרגתו לסיסרא בכלי זיין אלא כמו שנאמר ° ידה ליתד תשלחנה (שופטים ה): **שלא יתקן איש בתיקוני אשה.** דהכי מתרגמינן ליה שלא יכחול ושלא יפרכס ה)בבגדי צבעונים של אשה: **חזינא ליה לר' יוחנן דלית ליה.** שיער בבית השחי: **איגלאי בית השחי.** כי הוו משלחי ו) בהפשט מאניה לנגדיה: **דין מן חבריא הוא.** דידע דאסור להעביר ז) בית השחי: **מהו לגלח.** במספרים בית השחי: **והא קא גדל.** וקא מצער ליה לאינש: **בר פחתי.** בנו של תלמיד חכם: **גבול יש לו.** לאותו שער כיון שגדל יותר ממה שאדם יכול ח)לסובלו נושר מאליו: **(נזיר) מהו לחוך.** בבית השחי בידו כדי להעביר את השיער ט): **מהו לחוך י)בבגדו.** כנגד בית השחי כדי שיהא נושר על ידי חיכוך: **א"ל מותר.** הואיל ואינו נוגע בשער אלא בבגדו: **איכא דאמרי.** הכי קמיבעיא ליה בתפלה בבגדו מאי כלומר המתפלל מהו לחוך בבגדו כדי שיפלו כנים ממנו הואיל ואינו נוגע בבשרו: **א"ל אסור ולית הלכתא כוותיה.** משום דכיון דאינו נוגע בבשרו מותר. לחוך כמו שור המתחכך בכותל (בבא קמא דף מד.):

מתני'

איכא דאמרי א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה משום לא יהיה כלי כו' מיתיבי העברת שער אינה מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ולא מצי לשנויי דרבי יוחנן נמי מדברי סופרים קאמר דנסיב ליה לטעמיה מקרא: **הוא** דאמר כי האי תנא. והוי מצי לשנויי כאידך[1] ברייתא דלוקה אלא ניחא ליה לאיתויי תנא דדריש ליה מקרא דההיא ברייתא איכא למידחי דלוקה מדרבנן קאמר: לא יהיה כלי גבר על אשה. ובסיפיה דקרא נמי[2] כתיב ולא ילבש גבר שמלת אשה שלא[3] ילבש איש שמלת אשה כפשטיה דקרא הא לא מצית אמרת דבהכי איירי קרא דהא כתיב בסיפיה תועבה היא ובכי האי גוונא ליכא תועבה: **בנזיר** מותר. להעביר בית השחי ובית הערוה דקסבר אחרי שנזיר מעביר כל שער ראשו לא חשיב נוי ותיקון לגבי אותו האיש להעביר בית השחי ובית הערוה: ולית הילכתא כותיה. דאסור אף לנזיר: **חזינא** לדרבי יוחנן דלית ליה. פירוש שער בית השחי [והוא] גופיה מחייב בהעברתו ומדלא משני במספרים ה)שקליניה דלכל[4] הפחות מדברי סופרים אסור לרבי יוחנן אף במספרים: **ההוא** גברא דאיתחייב נגידא קמיה דר' אמי. נתחייב מלקות: איגלאי בית השחי וחזייה דלא מגלח אמר להון רבי אמי שבקוה דין מן חבריא הוא. משמע נמי הכא דמדרבנן נמי[5] אסור אף במספרים בבית השחי ובבית הערוה אבל לשאר האיברים לא מצינו איסור (זה הלשון לזו הגירסא ובהלכות גדולות בהלכות נזיר ו)אמר[6] רב מיקל אדם כל גופו בתער מיתיבי המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה כי קאמר רב בשאר איברים ומי[7] שרי והתניא העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים ואומר ר"י דפריך משום דברייתא קתני סתמא בהעברת[8] שער דמשמע בכל מקום בין בשאר איברים בין בבית השחי ובבית הערוה אלמא שאר איברים נמי אסור ומשני אלא כי קאמר רב במספרים ומדקאמר אלא משמע דהכי פירושו לעולם איירי אף בשער בית השחי ובית הערוה ז)דקאמר רב היינו במספרים כעין תער: **אמר** רבי חייא בר אבא א"ר יוחנן המעביר בית השחי ובית הערוה הרי זה לוקה מיתיבי העברת שער אינו מדברי תורה אלא מדברי סופרים. ומשמע לן דמיירי אף בשער בית השחי ובית הערוה מדקאמר סתמא ומשני מאי לוקה דקאמר ר' יוחנן מדרבנן וכן לוקה דברייתא היינו מדרבנן וכפי גירסת הלכות גדולות משמע דאפי' דשאר איברים אסור להעביר שיער[9] ובהלכה פסוקה דרב יהודאי בהלכות נדה מכתב ה"ר יוסף טוב עלם יש כמו בהלכות שלנו[10] אך דגורס במסקנא כי קאמר רב במספרים ולא גרסינן אלא ומשמע דה"פ רב אמר מיקל אדם כל גופו בתער היינו דשאר איברים כדאוקמינן לה ובתער דקאמר דכעין תער אבל בתער ממש ודאי עובר מדברי סופרים כדקתני בברייתא והאי דבעי רב מרבי חייא מהו לגלח במספרים קמבעיא ליה והשיב לו דאף במספרים אסור מדקאמר ליה והא קא גדיל כלומר ומצערו ואי שרי במספרים יטלנו במספרים ורב נמי דשרי כל גופו במספרים כעין תער היינו בשאר איברים אבל בבית השחי ובבית הערוה אסור במספרים [ושמא] אף על גב דלא כתוב [בספרים] אלא מ"מ הוי פירושו כאילו גרסינן אלא והרבה יש בהש"ס כזה וחזר להעמיד דברי רב בבית השחי כו' ה): **בעי** מיניה רב מרבי חייא מהו לגלח. פי' בית השחי ובית הערוה: אמר ליה אסור. לפי גירסת הספרים שלנו הבעיא בתער ממש ואסר לו תער ומספרים שרי ולפירוש [הלכות גדולות][11] הבעיא במספרים ואסר לו אף במספרים וכן נראה מדקאמר והא קא גדיל ומאי קושיא יטלנו במספרים: **והא** קא גדיל[12]. והואיל וסופו ליגדל ולצער אותו אף כשיגלחנו אין זה קרוי תיקון ונוי שאינו מגלח אלא ליגלל מלערה: **גבול** יש לו. שאינו גדל והולך כשיער הראש וליכא לערה (הכי גרסינן)[13] משמע כשאין אדם מתכוין לנוי אלא ליגלל[14] דלית ביה משום לא ילבש גבר ואם כן המסתכל במראה כדי שלא יחבול בעצמו שרי וכן אומר הר"ף שרבו הר"ר שמואל מאוור"א היה מסתפר במראה: **מהו** לחוך ולהתחכך. כדי להשיר שער בית השחי ובית הערוה אמר[15] ליה אסור ולית הלכתא כוותיה:

ומי

מסורת הש"ס

א) [ברכות יג: מג. שבת ג: כט.], ב) צ"ל שמעינן דלכל, ג) גירסת א"מ זה הלשון אמר רב, ד) גי' א"מ ובתער, ה) [ועי' תוס' יבמות מח. ד"ה לא עשה],

תורה אור השלם

1. לֹא יִהְיֶה כְלִי גֶבֶר עַל אִשָּׁה וְלֹא יִלְבַּשׁ גֶּבֶר שִׂמְלַת אִשָּׁה כִּי תוֹעֲבַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ כָּל עֹשֵׂה אֵלֶּה: דברים כב ה

נוסחת הריב"ן

א) ביה בהאי: ב) הכתוב כמשמעו: ג) תועבה היא למה כו': ד) וילך בין הנשים: ה) במיני: ו) משלחי ליה כשהפשיטו בגדיו להלקותו: ז) שיער: ח) לסבול: ט) ע"י חיכוך: י) בבית השחי בבגד כדי כו':

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ות"ק וכו' לא ילבש הס"ד ואח"כ מ"ה מת"ל אם ללמד שלא:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ת"ל לא יהיה כו' ידה ליתד תשלחנה. וכן הוא בתרגום שם. וכן הוא בילקוט שופטים סימן ע:

הגהות התוספות

1. צ"ל דס"ל כאידך. 2. תיבת נמי נמחק. 3. צ"ל אם שלא. 4. צ"ל משמע דלכל כו'. 5. תיבת נמי נמחק. 6. צ"ל הכי גרס אמר רב כו'. 7. צ"ל ובשאר אברים מי שרי. 8. צ"ל העברת. 9. בס"א איתא בתער במקום תיבת שיער. 10. בס"י בהלכות גדולות שלנו. 11. צ"ל הלכות פסוקות. 12. צ"ל ור"ת מפרש והא קגדיל. והוא המשך אחד עם דיבור שלפנ"ז. 13. צ"ל הגה"ה. 14. צ"ל לינצל מצערא. 15. נראה דמתיבת אמר ליה הוא דיבור חדש וקאי אבתפילה בבגדו. (אבל עי' ליקוטי הלכות).

מוסף רש"י

בר פחתי. בן גדולים (שבת ג. כט.). הדרן עלך שני נזירים

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פי"ב מהל' עבודת כוכבים הל"י סמג לאוין נח טוש"ע יו"ד סי' קפב סעי' ה:

יד ב ג טוש"ע שם סעי' ג:

טו ד טוש"ע או"ח סי' לב סעי' ז בהג"ה וסי' לז סעי' ג:

פי' הרא"ש

ה"ז לוקה משום לא ילבש וכו' וכיון דקרא מייתי אלמא לוקה מדאורייתא: הרי כבר נאמר בסיפיה דקרא כי תועבה היא הלכך ליכא לפרושי רישיה דקרא הכי דבכה"ג ליכא תועבה אלא ביושב בין הנשים דוגמת אשה כדי לזנות עמהן: ה"ג במילתיה דר"א בן יעקב מנין שלא תצא וכו' ת"ל לא יהיה כלי גבר וכו' ולא ילבש גבר שמלת אשה לא יתקן גבר בתיקוני אתתא. פי' שלא יכחול ולא יפרכס ולא יעבור בית השחי ובית הערוה: [בנזיר מותר]. דכיון דמגלח כל ראשו ביום כלות נזירותו ליכא תקון אשה בהעברת בית השחי ובית הערוה. ולית הלכתא כותיה: חזינן ליה לר' יוחנן דלית ליה בית השחי ובית הערוה. וידע דבמספרים א"א לגלחן כ"כ סמוך לבשר: ההוא דאתחייב ניגודא. מלקות: איגלאי בית השחי. כשהפשיטוהו בגדיו להלקותו: דמן חבריא הוא. וידע דאסור להעביר בית השחי: בעא מניה רב מר' חייא מהו לגלח. אין לפ' דבמספרים בעא מניה דכיון דא"ל ר' חייא אסור היכי אמר רב לעיל דמותר להקל במספרים כעין תער ולא מסתברא למימר דפליג אר' חייא רביה. אלא מהו לגלח בתער: א"ל ר' חייא אסור. והא קא גדיל. ותי' מאי פריך לגלחיה במספרים דר' חייא לא אסר אלא בתער. ופר"ת והא קא גדיל ומצערי ליה והואיל וסופו ליגדל ולצערו אף כשמגלחו אין זה תיקון לנוי אלא להצילו מן הצער. גבול יש לו ואינו גדל כ"כ שיגיע לידי צער: מהו לחוך. להתחכך כדי להשיר שער בית הערוה. א"ל אסור: בבגדו מאי א"ל מותר דבכה"ג שהוא מחכך בגדיו להשירו ליכא תיקון אשה: איכא דאמרי בתפלה בבגדו מאי. כשהוא מתפלל מהו לחכך בבגדו בית השחי ובית הערוה: א"ל אסור ולית הלכתא כותיה: